

Työ- ja elinkeinoministeriö
Neuvotteleva virkamies Anne Rothovius
anne.rothovius@tem.fi
PL 32
00023 Valtioneuvosto

Lausuntopyyntönnö 9.12.2019, VN/7184/2019

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi yritys- palvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain ja ta- loudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edel- lytyksistä annetun lain muuttamisesta

Työ- ja elinkeinoministeriö on 9.12.2019 pyytänyt Suomen Kuntaliiton lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain ja taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain muuttamisesta.

Esityksen pääasiallinen sisältö

Esityksen tavoitteena on tiedolla johtamisen parantaminen siten, että laajennetaan yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmää valtion myöntämien yritystukien tiedoilla.

Yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetussa laissa veloitettaisiin valtion viranomaiset ja niiden puolesta tukea myöntävät yhteisöt ja säätiöt tallentamaan tiedot myöntämistään ja maksamistaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvista valtiontuista yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään. Velvoite ei koske maa- ja metsätalouden alkutuotantoa eikä kalataloutta.

Laissa säädettäisiin myös tukiviranomaisen oikeudesta luovuttaa yritystukitietoja toiselle tukiviranomaiselle salassapitosäännösten estämättä. Työ- ja elinkeinoministeriö veloitettaisiin luovuttamaan yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään tallennetun julkaisu- ja avoimuusvelvoitteen alaisen tuen myöntämistä koskevat tiedot Euroopan komissiolle siltä osin kuin se on tarpeen EU:n valtioneuvoston sääntelyyn sisältyvän julkaisu- ja avoimuusvelvoitteen täyttämiseksi.

Lisäksi tietoja saisi luovuttaa Tilastokeskukselle tilastojen laatimiseksi.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2021.

Sääntelyn tavoitteista

Hallituksen esitysluonnoksessa on todettu, että sillä on useita tavoitteita, joista tärkeimpiä on tiedolla johtamisen parantaminen. Tavoitteena on tila, jossa valtion yritysasiakkaiden palveluihin liittyvät tukitiedot olisivat kattavasti yhdessä paikassa työ- ja elinkeinoministeriön omistamassa yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmässä. Tietojen saatavuus on edellytys yhteiselle tilannekuvalle tukien kehityksestä ja kohdentumisesta. Tukien läpinäkyvyys parantaisi myös tukien julkista kontrollia.

Keskitetyn ratkaisun tavoitteena on myös tukea muun muassa EU:n valtioneuvoston sääntelyn muunkaista tiettyjen tukien kumuloitumisen seurantaan. Jatkossa tukiviranomaisen ei tarvitsisi tiedustella tuen hakijalta, onko sille viimeisen kolmen vuoden aikana myönnetty de minimis-tukea valtion tukiviranomaisilta, joiden tehtäviin tukea tai tukiohjelmia koskevat asiat lainsäädännön nojalla kuuluvat tai sellaiselta yhteisöltä tai säätiöltä, joka myöntää tuen viranomaisen puolesta taikka muilta välittävilä toimielimiltä. Tämä vähentäisi hieman yritysten hallinnollista taakkaa ja tuen myöntämisen oikeusvarmuus kasvaisi keskitetyn de minimis-tukia koskevan tukikumulaation paremman seurannan myötä.

Keskitettyssä ratkaisussa tietoja luovuttaneet edellä kuvatut valtion tukiviranomaiset voisivat katsoa muiden valtion tukiviranomaisten myöntämät yritystuet siten kuin tuen myöntäminen sitä edellyttää salassapitosäännösten estämättä.

Tavoitteena on myös tukea Tilastokeskusta tilastojen laadinnassa. Tarkoituksena on lisätä tukitietojen saatavuutta tutkimuskäyttöön ja sitä kautta vaikuttavuutta ja tehokkuutta. Vaikuttavuuden arviointi on osa politiikkavalmistelua, jossa päätöksentekijöille tuotetaan tietoja toimenpiteiden vaikutuksista, jotta he osaavat valita oikeita toimenpiteitä eri tavoitteisiin.

Yritystukien tilannekuvaan ja vaikuttavuuden arvioinnin kehittämiseksi tarvitaan keskitetysti saatavilla olevaa tietoja tuista. Tietopohja yritystukien todellisista vaikutuksista talouskasvuun on nykyisillään heikko. Tukijärjestelmän pitkän aikavälin kehittämisen tueksi yritystukien empiiristä vaikuttavuustutkimusta tulisi lisätä merkittävästi. Vaikuttavuustutkimusten määrä on vähäistä osin siksi, että tietoa ei ole riittävän helposti saatavilla tutkijoiden käyttöön. Esitetty muutos parantaa kokonaiskuvaa yritystuista ja niiden kohdentumisesta. Tietojen saatavuuden parantaminen arvioidaan lisäävän vaikuttavuustutkimusten määrää. Muutos vaikuttaa siten välillisesti kansantalouden resurssien tehokkaampaan ja vaikuttavampaan käyttöön.

Kuntaliitto pitää sääntelyn tavoitteita kannatettavina ja esitettyä sääntelyä perusteltuna tavoitteiden toteuttamisen edistämiseksi.

Kunnat, kuntayhtymät ja maakunnan liitot

Kunnat, maakunnan liitot ja yksityiset tahot myöntävät SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaisia tukia joko välittävänä toimieliminä valtion puolesta tai omina tukina. Nykyisen yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain mukaan kunnat voivat tallentaa tietoja yrityksille myönnettyistä tuista yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään, mutta niillä ei ole katseluoikeutta tietoihin. Kunnat, maakunnan liitot ja yksityiset tahot eivät ole toistaiseksi tallentaneet tukitietoja järjestelmään.

Nyt esitetty laki ei koske kuntia tai kuntayhtymiä. Kuntien ja kuntayhtymien tallentamisvelvollisuutta on tarkoitus arvioida myöhemmin, kun ensin on saatu kokemuksia yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmän toimivuudesta valtion viranomaisten tai niiden puolesta tukia myöntävien yhteisöjen ja säätiöiden kesken.

Sen sijaan maakuntaliitot tulisivat tallentamisvelvollisuuden piiriin siltä osin kuin ne myöntävät tukia valtion puolesta välittävänä toimieliminä. Rakennerahastovarojen myöntämistä ja maksamista koskevat tiedot voidaan tallentaa yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään jo nykyisen lainsäädännön nojalla. Rakennerahastovarojen myöntämis- ja maksamistiedot lisäävät osaltaan yritystukien tietovarannon kattavuutta EU-rahoitusohjelmien osalta.

Kuntaliitto pitää perusteltuna, ettei esitetty laki tässä vaiheessa koske kuntia eikä kuntayhtymiä. Yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä saatujen kokemusten perusteella voidaan myöhemmin arvioida, onko tarkoituksenmukaista laajentaa tallentamisvelvollisuus koskemaan myös kuntia tai kuntayhtymiä. Kuntaliiton käsityksen mukaan kunnat ja kuntayhtymät myöntävät kyseisen sääntelyyn piiriin kuuluvia yritystukia lähinnä de minimis-tukina.

SUOMEN KUNTALIITTO

Juha Myllymäki
lakiasiain johtaja

Pirkka-Petri Lebedeff
johtava lakimies